

မြန်မာဘာသာစကားနှင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံ

နန်းဟွမ်အေး*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာဘာသာစကားနှင့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းကြား ပြောဆိုပိုင်ခွင့်အရ ဖြစ်ပေါ်လာသော နှုန်းစံအကြောင်းကို သိရှိစေရန် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် လူမှုဘာသာဗေဒနှုန်းစံ တို့ကို အခြေခံကာ စကားအသုံးအနှုန်းကဏ္ဍ၊ စကားအမျိုးအစားကဏ္ဍ၊ စကားပိုပြောခွင့်ရခြင်းကဏ္ဍတို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ယင်းကဏ္ဍတို့သည် စကားပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံကို သက်ရောက်မှုရှိသည့်အကြောင်းကို လေ့လာဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း ပြောသူ၊ နာသူတို့၏ အပြန်အလှန်ပြောစကားများကို အခြေခံ၍ လေ့လာသောနည်းကို အသုံးပြုတင်ပြထားပါသည်။ ဘာသာစကားကို ပြောဆိုရာတွင် သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်အောင် သုံးတတ်ခြင်းဖြင့် လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် အဆင်ပြေချောမွေ့မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထို့ပြင် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာသည့် လူမှုဘာသာဗေဒလေ့လာမှုကိုလည်း ဤစာတမ်းက အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - လူမှုဘာသာဗေဒ၊ စကားဖြစ်ရပ်၊ လေယူလေသိမ်းလေသံ၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားအမျိုးအစား၊ စကားပိုပြောခွင့်၊ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံ။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြောဆိုပိုင်ခွင့်အရ ဖြစ်ပေါ်လာသော နှုန်းစံအကြောင်းကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် လူမှုဘာသာဗေဒနှုန်းစံကို အခြေခံကာ စကားအသုံးအနှုန်းကဏ္ဍ၊ စကားအမျိုးအစားကဏ္ဍ၊ စကားပိုပြောခွင့်ရခြင်းကဏ္ဍတို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ယင်းကဏ္ဍတို့သည် စကားပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို သက်ရောက်မှုရှိသည့်အကြောင်းကို လေ့လာဖော်ထုတ် တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း ပြောသူ၊ နာသူတို့၏ အပြန်အလှန်ပြောစကားများကို အခြေခံ၍ လေ့လာသောနည်းကို အသုံးပြုတင်ပြထားပါသည်။ ဘာသာစကားကို ပြောဆိုရာတွင် သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်အောင် သုံးတတ်ခြင်းဖြင့် လူမှု

* ဒေါက်တာ၊ လက်ထောက်ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတက္ကသိုလ်

ဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်ပြေချောမွေ့မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ထို့ပြင် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာသည့် လူမှုဘာသာဗေဒ လေ့လာမှုကိုလည်း ဤစာတမ်းက အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ လူမှုဘာသာဗေဒနှုန်းစံ

လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ဆက်သွယ် ရာတွင် ဘာသာစကား^၁ကို ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ထိုသို့ အသုံးပြုရာတွင် ထိုဘာသာစကားနှင့် ပတ်သက်၍ လူ့အဖွဲ့အစည်းအလိုက် အများ သဘောတူ သတ်မှတ်ထားသော ဘာသာစကားဆိုင်ရာနှုန်းစံ^၂ သည် ဘာသာစကား အသုံးပြုမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်^၃မှ စိစစ်လေ့လာရာမှ လူမှုဘာသာဗေဒ နှုန်းစံများ ထွက်ပေါ် လာပါသည်။

ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုကို လူမှု ဘာသာဗေဒ^၄ ပညာရပ်က စူးစမ်းလေ့လာပါသည်။^၅ တစ်နည်းဆိုရလျှင် လူ့အဖွဲ့ အစည်း အတွင်း၌ လူတို့ပြောဆိုနေသော ဘာသာစကားများတွင် ပြောသူ၊ နာသူတို့၏ စိတ်ခံစားမှု၊ လူမှုဆက်ဆံရေး အခြေအနေများ ထင်ဟပ်နေမှုကို ဖော်ထုတ်လေ့လာသော ပညာရပ်လည်း ဖြစ်သည်။

ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာရာတွင် ထိုဘာသာစကားကို အသုံးပြုသော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံ၊ အယူ ဝါဒ၊ သဘောထား၊ ဘာသာစကားအပေါ် ထားရှိသည့် အမြင်သဘောထားများ ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာ ပြီးပြည့်စုံမှု ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် စကားပြောဆိုရာတွင် အခြေအနေ၊ အချိန်အခါ၊ နေရာ ဒေသ၊ နောက်ခံအခြေအနေများပေါ် မူတည်၍ မည်သူ့ကို မည်သည့်ပုံစံ၊ မည်သည့် အသုံးအနှုန်း၊ မည်သည့် လေယူလေသိမ်း(လေသံ)ဖြင့် ပြောဆိုရမည် ဟူသည့် နှုန်းစံသတ်မှတ်ချက်များဖြင့် အများဆုံး ပြောဆိုကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

^၁ Language

^၂ linguistic norm

^၃ sociolinguistics point of view

^၄ sociolinguistics

^၅ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၁၆၅။

နှုန်းစံ^၁ ဟူသော ဝေါဟာရကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်တွင် စံ။ သတ်မှတ်ချက်။^၂ ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဒေါက်တာကိုလေးကလည်း သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းအတွင်းဖြစ်စေ၊ ယင်းအဖွဲ့ထဲမှ အုပ်စုကွဲများတွင်ဖြစ်စေ အစဉ်အလာ ပြောဆိုနေကြသော စံပုံစံ၊ ပြန်ဟန်ဆိုဟန်များကို ဆိုလိုသည်^၃ ဟူ၍ ဖွင့်ဆို ထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဝိတာအယ်လ်ပတ်ထရစ်^၄ ကလည်း-

“လူမှုဘာသာဗေဒတွင် နှုန်းစံများကို အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် သုံးသည်။ အဓိကအဓိပ္ပာယ်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လက်ခံ သဘောတူထားသည့် အယူအဆပင် ဖြစ်သည်။”^၅

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝီကီပီးဒီးယားအခမဲ့စွယ်စုံကျမ်း^၆ တွင် နှုန်းစံကို-

“သတ်မှတ်ထားသောအသတ်၊ နောက်ခံအခြေအနေရှိသောသူတို့ ယေဘုယျ အသုံးပြုနေကြသော သတ်မှတ်ထားသည့် နှုန်းစံ တစ်ခု”^၇

ဟူ၍ လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

အထက်ပါ ဖွင့်ဆိုချက်များအရ ‘နှုန်းစံဆိုသည်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု အတွင်း အစဉ်အဆက်ကပင် အများသဘောတူကာ လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့သည့် အလေ့အထ (သို့မဟုတ်) ထုံးတမ်းများ (သို့မဟုတ်) အပြုအမူများ (သို့မဟုတ်) အပြောအဆိုများ ဖြစ်သည်။’ဟု ယူဆပါသည်။

လူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုရာတွင် ထိုနှုန်းစံများနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြုမူနေထိုင်မှု မပြုလျှင် သက်ဆိုင်ရာ အသိုင်းအဝိုင်း၏ ပြက်ရယ်ပြုမှု၊ ကြဉ်မှု၊ အပြစ်ပေးမှုများကို ခံရတတ်ပါသည်။ နှုန်းစံများကို လူတိုင်းလူတိုင်းက တိတိကျကျသိပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးသကဲ့သို့ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ထိုနှုန်းစံများကို သတိမထားမိဘဲ ကျင့်သုံးနေခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ အများအားဖြင့်

^၁ norm

^၂ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၁၊ ၉၂၃။

^၃ ကိုလေး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၈၊ ၉၂။

^၄ Peter L. Patrick

^၅ <http://orb.essex.ac.uk/g/lg232/Standard.html>

^၆ wikipedia, the free encyclopedia

^၇ wikipedia.org/wiki/Norm <http://en>

လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွင်း အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီသော အများလက်ခံသည့် သတ်မှတ်ချက်များကို နှုန်းစံဟု သတ်မှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘာသာစကားဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာသောအခါ လူမှုဆက်ဆံရေးသည် သိမ်မွေ့နက်ရှိုင်းလှသည့်အလျောက် လူအချင်းချင်း ဆက်ဆံရာတွင် ကြားခံအဖြစ် အသုံးပြုသည့် ဘာသာစကား၏ နှုန်းစံများမှာလည်း သိမ်မွေ့နက်ရှိုင်းလှသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒအရ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို သတ်မှတ်ပေးသည့် ပါဝင်ပြောဆိုသူဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ အခြေအနေ အဆက်အစပ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာလည်း ကျယ်ဝန်းလှပါသည်။ ပါဝင်ပြောဆိုသူဆိုင်ရာ အချက်အလက်များတွင် ပြောသူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် သက်ဆိုင်သော လူမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ ပါဝင်သည်။ အခြေအနေ အဆက်အစပ်ဆိုင်ရာများတွင် ပါဝင်ပြောဆိုသူများ၏ လူမှုအဆက်အစပ်၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေတို့ အကျုံးဝင်သည်။ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အချက်အလက်များတွင် လေယူလေသိမ်း၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားအမျိုးအစား^၁ စသည်တို့ အကျုံးဝင်သည်။

မြန်မာဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာ၍ လူမှုဘာသာဗေဒနှုန်းစံများကို ဖော်ထုတ်မည်ဆိုပါက မြန်မာဘာသာစကားကို အသုံးပြုသော မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံ၊ အယူဝါဒ၊ သဘောထား၊ ဘာသာစကားအပေါ် ထားရှိသည့် အမြင်သဘောထားများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာ ပြီးပြည့်စုံမှု ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၂။ မြန်မာဘာသာစကားနှင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံ

ဘာသာစကားပြောဆိုမှုတွင် မည်သူက မည်သူ့ကို မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့သော စကားအသုံးအနှုန်းဖြင့် ပြောဆိုရမည် ဟူသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအလိုက် သတ်မှတ်ထားချက်များ ရှိပါသည်။ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်လည်း ထိုနည်းတူပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် ခေါက်ချိုးမညီ လူမှုဆက်ဆံရေး^၂ နှင့် ခေါက်ချိုးညီလူမှုဆက်ဆံရေး^၃ ဟူ၍ ရှိသည်။ ခေါက်ချိုးမညီ လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆရာနှင့်တပည့်၊ အလုပ်ရှင်နှင့်အလုပ်သမား၊

^၁ genre

^၂ asymmetrical social relationship

^၃ symmetrical social relationship

လူနာနှင့်ဆရာဝန်၊ အထက်လူကြီးနှင့်လက်အောက်ငယ်သား စသည့် ဆက်ဆံရေးမျိုး ဖြစ်ပြီး၊ ခေါက်ချိုးညီလူမှုဆက်ဆံရေးမှာ သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အချင်းချင်း စသည့် ဆက်ဆံရေးမျိုး ဖြစ်သည်။ ခေါက်ချိုးညီလူမှုဆက်ဆံရေးထက် ခေါက်ချိုးမညီလူမှုဆက်ဆံရေးသည် စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်မှုတွင် ပို၍တင်းကြပ်မှု ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

စကားပြောဆိုရာတွင် သံဃာတော်များနှင့် ပြောဆိုသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း၊ တရားရုံးများတွင် ပြောဆိုသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း သုံးနှုန်းရမည့် အသုံးအနှုန်း များသည် တိကျစွာ သတ်မှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သူငယ်ချင်း အချင်းချင်း ဖြစ်စေကာမူ ဆက်ဆံရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားပေါ် မူတည်၍လည်း သုံးနှုန်းသည့် အသုံးအနှုန်း၊ အခေါ်အဝေါ်များ ကွဲပြားတတ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဟိရိသြတ္တပ္ပတရား (၂)ပါးကို လက်ကိုင်ထားသည့် လူမျိုးများပီပီ 'ကြီးသူကိုရီသေ၊ ရွယ်တူကိုလေးစား၊ ငယ်သူကိုသနား' ကြသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသော မြန်မာလူမျိုး များသည် မိမိတို့ ပြောဆိုဆက်ဆံရသော မိဘ၊ ဆရာသမား၊ လူကြီးသူမများအပေါ်၌ အများအားဖြင့် ရီသေယဉ်ကျေးစွာ ပြောဆိုတတ်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပြောဆို ဆက်ဆံသည့်အခါမျိုးတွင် ရိုင်းစိုင်းသည့် အသုံးအနှုန်းများကို တတ်နိုင်သမျှရှောင်၍ ယဉ်ကျေးစွာ ပြောလေ့ရှိကြသည်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ ရင့်သီး ကြမ်းတမ်းသည့် စကားများဖြင့် ပြောဆိုမိလျှင် 'လူကြီးကို ဘယ်လိုပြောလိုက်တာလဲ'၊ 'ဆရာသမားကို ဒီလို မပြောရဘူးလေ'၊ 'မိဘကို ပြန်ခံပြောနေလိုက်တာ မြေမျိုမှာ မကြောက်ဘူးလား' စသည်ဖြင့် ပြောဆိုကာ သတိပေး ဆုံးမတတ်ကြပါသည်။

လူတို့သည် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အတိုင်းအတာကို ကျော်လွန်၍ ပြောသည့် အခါတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားများရခြင်း၊ အခင်အမင်ပျက်ရခြင်း စသည့် လူမှုရေး ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေတတ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း၌ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုသည့်အခါတွင် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ကို ကျော်လွန်၍ မပြောမိစေရန် တတ်နိုင်သမျှ စောင့်ထိန်းတတ်ကြကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ စောင့်ထိန်းကြရာမှ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပြောဆိုပိုင်ခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဖွင့်ဆိုချက်ကို လေ့လာကြည့်လျှင် ဥပဒေ အရ (သို့မဟုတ်) လူမှုရေးအရ အသိအမှတ်ပြုသော ကိုယ်ကျင့်တရား (သို့မဟုတ်)

တရားဥပဒေအရ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးစီအတွက် ကြောင်းကျိုးခိုင်လုံ ညီညွတ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော အပြုအမူ^၁ဟူသည့် ဖွင့်ဆိုချက်မျိုးကို တွေ့ရပါသည်။ မြန်မာ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ လူများသည် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နှင့်အညီ လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်အောင် ပြုမူပြောဆိုကြသည်က များပါသည်။ စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း ပြောသူ နှင့်နာသူတို့၏ ဆက်ဆံမှုအခြေအနေ၊ လူမှုအဆင့်အတန်း၊ နောက်ခံပတ်ဝန်းကျင် စသည်တို့ကလည်း စကားပြောဆိုရာတွင် မည်သူက မည်သူ့ကို မည်သည့် လေယူ လေသိမ်း(လေသံ)ဖြင့် ပြောဆိုရမည်၊ မည်သည့်စကားအသုံးအနှုန်းကို ရွေးချယ် သုံးနှုန်းမည်၊ မည်သည့်စကားအမျိုးအစားဖြင့် ပြောဆိုမည်၊ မည်သူက စကားပို ပြောခွင့်ရှိသည်ဟူသည့် အချက်များက ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံများကို ဖြစ်ပေါ် လာစေပါသည်။

၂။ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

စကားအသုံးအနှုန်းသည် စကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုပုံ ဖြစ်သည်။ စကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုရာတွင် သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်အောင် ရွေးချယ် မှသာ လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်ကာ အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည် ဖြစ်သည်။ လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် မိမိရွေးချယ်သုံးနှုန်းမိသော စကားလုံးသည် မိမိ၏ အဆင့် အတန်းကိုလည်း တစေ့တစောင်း လှစ်ဟပြတတ်သောကြောင့် သတိထား၍ ရွေးချယ် သင့်ပါသည်။ စကားလုံးရွေးချယ်မှုပိုင်းတွင် ယောက်ျားလေးများသည် ကြမ်းတမ်းသည့် စကားလုံးများကို မိန်းကလေးများထက် ပိုမိုသုံးတတ်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ မိန်းကလေးများမှာမူ သိမ်မွေ့သော အသုံးအနှုန်းများကို ပိုမိုသုံးတတ်ကြပါသည်။ သို့သော် ဒေါသထွက်သည့်အခါမျိုးတွင်မူ မိန်းကလေးများသည်လည်း ရင့်သည်းသည့် အသုံးများကို သုံးတတ်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ခေါက်ချိုးမညီလူမှုဆက်ဆံရေးတွင် စကားလုံးများကို ရင့်သည်းစွာ သုံးမိလျှင် စကားများ ရန်ဖြစ်ရတတ်သည်ကို ထင်ရှားစွာ တွေ့နိုင်သည်။

သာကေ-

ပြောသူ (၁) ဒန်းပွင့် ညည်းလုပ်ချင်တာ လုပ်ခဲ့မှတော့ ညည်းထိုက်နဲ့ ညည်းကံပဲ တို့ကို အဒေါ်တွေလို့ မမှတ်နဲ့။ တို့ကလည်း ရှိတယ် မမှတ်ဘူး။ ညည်းရွှေတွေ ကုန်ပြီမှတ်လား။ တစ်သက်လုံးက

^၁ Hogan, M.O, 2005, 304

ရွှေရယ်လို့ မူးလို့ရှူစရာမရှိခဲ့တဲ့ ဟာတွေက မောင်ပိုင်စီးလိုက်ကြပြီ မှုတ်လား။ လင်သည်လောက်ရှားလို့အေ မစင်ခြောက်ကောက်စားရတယ်လို့။

ပြောသူ (၂) မဒွေးမြ တော့စကား ဆင်ခြင်ပြောပါ။ ကျုပ်တို့က ဆင်းရဲပေမယ့် စင်ကြယ်ပါသတော်။ ကနေ့ထိ တော်တို့ပစ္စည်း အပ်တိုတစ်ချောင်း ကျုပ်တို့ဆီ မရောက်သေးဘူး။ မက်လည်းမမက်ဘူး။ ကျုပ်သားနဲ့စပ်လို့ ကျုပ်က သမီးချွေးမတော်ရမှာ ငါ့သမီးတော့အားနာပါရဲ့။ ကျုပ်တို့က ညည်းတို့လို နှုတ်ဝစီကြမ်းတွေနဲ့ ဘယ်လိုမှ မပတ်သက်ချင်တာတော်။ ဒါ့ထက်ရှင်းတာ ခေါင်းတုံးရှိတော့တယ်။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် ဒန်းပွင့်အဒေါ် ဒေါ်ဒွေးမြနှင့် မောင်ပုညမိခင်တို့၏ အပြန်အလှန် ပြောစကားဖြစ်သည်။ ဒေါ်ဒွေးမြသည် တူမဖြစ်သူနှင့် မောင်ပုညကို သဘောမတူနိုင်ကြောင်း ပြောရာတွင် မောင်ပုညတို့ဘက်အား ရင့်သည်းကြမ်းတမ်းသည့် စကားလုံးများဖြစ်သော ဟာတွေ၊ မောင်ပိုင်စီး၊ မစင်ခြောက် ဟူသည့် စကားလုံးများနှင့် ပုတ်ခတ်စော်ကားပြောဆိုခဲ့သောကြောင့် တစ်ဖက်လူကိုလည်း စိတ်ဆိုးဒေါသထွက်စေခဲ့သည့်အပြင် ပြောဆိုသူကိုလည်း နှုတ်ဝစီကြမ်းသူ ဟု သတ်မှတ်ကာ တစ်ဖက်က အထင်သေး၍ အဆက်အဆံ မပြုချင်တော့ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရင့်သည်းကြမ်းတမ်းသည့် စကားလုံးများကို သုံးနှုန်း၍ ပြောဆိုခြင်းသည် မိမိအား တစ်ဖက်လူကလည်း အထင်အမြင်သေးစေနိုင်သကဲ့သို့ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတွင်လည်း အဆင်မပြေဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

စကားပြောဆိုရာတွင် သူ့နေရာပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဆီလျော်အောင် ပြောဆိုသုံးနှုန်းမှသာလျှင် လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်ပြေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ခေါက်ချိုးညီ လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် စကားပြောဆိုရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုလေ့ ရှိကြသည်။ ခေါက်ချိုးညီ လူမှုဆက်ဆံရေးတွင် တစ်ဦးပေါ်တစ်ဦး ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် အနေအထားများ ရှိသကဲ့သို့ ဩဇာလွှမ်းမိုးပိုင်ခွင့် မရှိသည့် အနေအထားများလည်း ရှိတတ်သည်။ သူစိမ်းတစ်ရံဆံချင်း ဆက်ဆံရေးမျိုးတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဩဇာလွှမ်းမိုးပိုင်ခွင့် မရှိပေ။ အထက်စီးလေသံ၊ ရင့်သီးသော အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ပြောလျှင် အပြောခံရသူက လက်မခံနိုင်ဘဲ ပြဿနာတက်ကာ လူမှုနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေ ဖြစ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

^၁ ခင်ခင်ထူး၊ ၂၀၁၁၊ ၄၄၂-၄၄၃။

သာကေ-

ပြောသူ (၁) ဟဲ့ ငါထိုင်မလို့ကို ဘာလို့အတင်းပေးထိုင်ရတာတုန်း။ အဲ့ကလေးက ညည်းလင် မို့လို့လားဟဲ့ ကောင်မ ကိုက မပြောလိုက်ချင်ဘူး။

ပြောသူ (၂) အစ်မ မမိုက်ရိုင်းနဲ့နော်။ ကလေးက လက်မှာ ပတ်တီးနဲ့မို့ ထိမိမှာစိုးလို့ နေရာပေးလိုက်တာ စကားကို ဆင်ခြင်ပြီးပြောပါ။

အထက်ပါပြောစကားသည် ခရီးသည်တင်ကားတစ်စီးပေါ်ရှိ ခရီးသည်နှစ်ဦး ထိုင်ခုံနေရာ လူရာမှ ပြဿနာဖြစ်ကာ အပြန်အလှန်ပြောဆိုနေသော ပြောစကားများ ဖြစ်သည်။ ပြောသူ(၁)သည် ရင့်သည်းသည့် အသုံးဖြစ်သော လင်၊ ကောင်မ တို့ကို သုံးနှုန်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြောသူ(၂)အား စိတ်ဆိုးဒေါသထွက်စေပြီး စကားအချေအတင် များခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ကားပေါ်ရှိ လူများကလည်း ပြောသူ(၁)ကို လှမ်းကြည့်ကာ နှာခေါင်းရှုံ့ခဲ့ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ သူစိမ်း တစ်ရံဆံချင်း ဆက်ဆံရေးတွင် စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်မှုသည် အရေးပါကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်ရာတွင် ဆီလျော်မှု မရှိခြင်းကြောင့် လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေဖြစ်စေခဲ့သည့်အပြင် ပတ်ဝန်းကျင်၏ နှာခေါင်းရှုံ့မှု ကိုလည်း ခံခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်မှုကလည်း အရေးပါကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

သံဃာနှင့် ဒကာဆက်ဆံရေးတွင် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံသည် တင်းကျပ်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ သံဃာတော်များနှင့် ပြောဆိုရာတွင်သာ သုံးနှုန်း ရမည့် အသုံးအနှုန်းများကို သာမန်လူများက ယူငင်သုံးလျှင် အပြစ်သင့်တတ်ကြောင်းကို သင်္ဂဓာတုတော်၏ ‘တကာနှင့်ဆရာ လွဲမှားလျှင် ငရဲလားတတ်ပုံ’ ဟူသော ပုံဝတ္ထုဖြင့် သာကေဆောင်လိုပါသည်။

ရွာတစ်ရွာတွင် ဒကာတစ်ယောက်သည် ကျောင်းဆောက်လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ ထိုဒကာ၏သမီးသည် ကျောင်းမှပြန်ခါနီးတိုင်း ဘုန်းကြီးအား ဦးချကာ တပည့်တော်မ ကြွပါဦးမည်ဘုရား ဟူသော စကားကို ပြောဆိုလေ့ ရှိသည်။ မိခင်အား တိုင်ပြော သောအခါတွင် သည်သမီး အမိနဲ့ရှိက သည်ပုံချည်းပဲ ဟူ၍ မိခင်ကပါ သမီး၏ အမှားပေါ် အမှားဆင့်ကာ ပြောဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီးသည် စိတ်ဆိုးကာ ကျောင်းဒကာလာသောအခါ ထိုအကြောင်းကို မိန့်ဆိုရာ-

“သမီးမှားရာတွင် မိခင်ပါရော၍မှားလို့ သဘောထားသည်လောက် ရိုင်းတာတွေ ကျောင်းပရိဝုဏ် တစ်ဖန်လာ၍ ခြေတော်ရာမချ ပါစေနင့် ဘုရား”

ဟူ၍ ဖခင်ကပါ အမှားပေါ်အမှားဆင့်ကာ ထပ်မှားပြန်လေသည်။^၁

ဤပုံဝတ္ထုကိုကြည့်လျှင် ဒကာသားအဘသုံးယောက် သံဃာတော်နှင့် စကား ပြောဆိုရာတွင် လိုက်နာရမည့် နှုန်းစံများကို သတိမမူမိဘဲ ပြောဆိုမိသည့်အတွက် အလွဲလွဲ အမှားမှားဖြစ်ကာ ဘုန်းတော်ကြီး စိတ်ဆိုးဒေါသထွက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် **ကြွသည်၊ အမိန့်ရှိသည်၊ ခြေတော်ရာချသည်** ဟူသော စကားများသည် သံဃာတော်များနှင့်သာဆိုင်သော စကားဖြစ်ပြီး သံဃာတော် အချင်းချင်းပြောလျှင် သုံးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် သာမန်လူများနှင့်ဆိုင်သည့် ကိစ္စ များတွင် ထိုအသုံးအနှုန်းများဖြင့် ပြောဆိုသုံးနှုန်း၍ မရပေ။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်က သတ်မှတ်ထားသည့် နှုန်းစံတစ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်သုံးနှုန်းမှုကလည်း အရေးပါလှကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

သံဃာတော်များနှင့် ပြောဆိုဆက်ဆံရာတွင် သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဝန်းကျင်တွင် သုံးသော အသုံးအနှုန်းများဖြင့်သာ သုံးနှုန်းပြောဆိုရသကဲ့သို့ တရားရုံးများတွင်လည်း တရားစီရင်ရာတွင် တရားရေးဝန်းကျင်သုံး အသုံးအနှုန်းများဖြင့်သာ သုံးနှုန်းပြောဆို ကြရကြောင်း တွေ့ရသည်။

သာဓက-

“ဦးစော၊ သုခ၊ ခင်မောင်ရင်၊ မောင်နီနှင့် မှုံကြီးတို့အပေါ် **ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉** နှင့် ယှဉ်တွဲဖတ်ရသော **ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၃၀၂ (၁) (ခ)** အရ **ရာဇဝတ်ပြစ်မှုများ** ကျူးလွန်ရန် အားပေးကူညီမှုအတွက် အပြစ်ရှိကြောင်း **စီရင်ဆုံးဖြတ်ပြီး**လျှင် တစ်ဦးစီအပေါ် **သေစေပြစ်ဒဏ်** ချမှတ်လိုက်သည်။

အထူးရာဇဝတ်ခုံရုံးက ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက် များကို ဖတ်ကြား ပြီးနောက် ထိုသို့ **ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရသူများသည် အယူခံ** ဝင်လိုကြပါက **ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက်** ချမှတ်သည့်နေ့ဖြစ်သော

^၁ ဇော်ဝင်း၊ ဦး (ပုံနှိပ်သူ)၊ ၁၉၆၈၊ ၃၃။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့ မှစ၍ ခုနစ်ရက်အတွင်း
အယူခံဝင်နိုင်ကြသည်။”^၁

အထက်ပါ သာဓကသည် နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှုတွင် ပါဝင်သော တရားခံများကို ချမှတ်ထားသော အမိန့်စာ ဖြစ်သည်။ ဤအမိန့်စာတွင် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၁၀၉၊ ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၀၂ (၁) (ခ)၊ ရာဇဝတ်ပြစ်မှု၊ စီရင်ဆုံးဖြတ်၊ သေစေပြစ်ဒဏ်၊ အထူးရာဇဝတ်ခုံရုံး၊ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက်၊ ပြစ်မှု၊ စီရင်ခြင်းခံရသူ၊ အယူခံဟူသည့် တရားရေးဝန်းကျင်သုံး အသုံးအနှုန်းများဖြင့်သာ သုံးနှုန်းပြောဆိုထားကြောင်းတွေ့ရသည်။ တရားဥပဒေနှင့်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများကို ပြောဆိုနေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် တရားရေးဝန်းကျင်သုံး အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ပြောဆိုရခြင်းသည် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်က သတ်မှတ်ထားသည့် နှုန်းစံတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ သာသနာရေးဝန်းကျင်နှင့် တရားရေးဝန်းကျင်တို့တွင် သုံးနှုန်းရသော အသုံးအနှုန်းများသည် တိကျသေချာစွာ သတ်မှတ်ထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၂၊ ၂။ စကားအမျိုးစား

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုရာတွင် စကားအမျိုးအစားများစွာဖြင့် ပြောဆိုလေ့ ရှိကြပါသည်။ စကားအမျိုးအစား ဆိုသည်မှာ စကားအပြုအမူ^၂ ဟု အမည်တပ်ထားသည့် စကားအမျိုးအစားများအားလုံးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ စကားအပြုအမူ အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် စကားခွန်းအမျိုးအစားများ^၃ အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည်။ စေခိုင်းခြင်း၊ တောင်းပန်ခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း၊ နာခံခြင်း၊ ရင်ဖွင့်ခြင်း၊ ဖြေရှင်းခြင်း၊ သတိပေးခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်း၊ ကတိပေးခြင်း၊ သဘောတူခြင်း စသည့် စကားခွန်းများ^၄ သည် စကားအပြုအမူများပင် ဖြစ်ပြီး စကားအမျိုးအစားတွင်လည်း အကျုံးဝင်ပါသည်။

လူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားပြောဆိုကြရာတွင် စကားဝိုင်းတစ်ခုအတွင်း၌ စကားအမျိုးအစားပေါင်းများစွာဖြင့် ပြောဆိုခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်သည်။

မိသားစုအချင်းချင်း အပြန်အလှန် ပြောဆိုနေသော စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း၌ စကားအမျိုးအစားများစွာ ပါဝင်နေတတ်ပါသည်။

^၁ မောင်မောင်၊ ဒေါက်တာ။ ၁၉၆၈၊ ၃၀၄။

^၂ speech acts

^၃ utterance type

^၄ utterance

သာဓက-

ပြောသူ (၁) ချစ်ခင် မင်းတို့လည်းထွက်ရင် ရှင်ကြော့မေတို့ သားအမိ တစ်တွေကို ဝင်ခေါ်သွားဖို့ မမေ့နဲ့ဦး။ ခမျာများ မနေ့တုန်း ကလည်း လာပြောထား ရှာသား။

ပြောသူ (၂) အမေကလည်းဗျာ ကိုယ့်လည်းနဲ့ကိုယ် ချောင်ချောင်မသွားရဘူး။ အရီးကြော့က စကားများကများနဲ့။

ပြောသူ (၁) ဟဲ့ နင့်ပခုံးပေါ် ထမ်းသွားရသာ မှုတ်ပါဘူး ချစ်ခင်ရဲ့။ သည်နှစ် ငါမလိုက်နိုင်တော့ ခင်နှောင်းအတွက် လူကြီးသူမ ရယ်လို့ အဖော်အလှော်လည်း ရသာပေါ့။ တစ်ခါတည်းမှာလိုက် ပါရဲ့နော်။ မောင်နှမ နှစ်ယောက် စကားများလာသံကြားလို့ ကတော့ အသတ်ပဲ။ ငါ့သမီးက အငယ်ပေသိ သည်းခံသယ်။ နင့်မှာရသာ ကြားလား ချစ်ခင်။

ပြောသူ (၃) ကိုင်းနွားတပ်တော့။ ထွက်ကြ ထွက်ကြ။ တစ်ယောက်စောင့် တစ်ယောက်စောင့်နဲ့ နေမြင့်သွားလိမ့်မယ်။ ကူနီနန်းရောက် သုံးနာရီ လောက်မောင်းရသာ နွားတွေနေပူမိမှာစိုးရသယ်။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် သားအမိ သားအဖ (၃)ဦး၏ အပြန်အလှန် ပြောစကား ဖြစ်သည်။ နတ်ပွဲသွားမည့် သားကို မိခင်က လမ်းတွင် အဒေါ်ဖြစ်သူအား လမ်းကြိုဝင်ခေါ်ရန် ပြောသည်ကို သားဖြစ်သူက မခေါ်ချင်သောကြောင့် ပြန်ပြော နေခြင်းဖြစ်သည်။ သားအမိနှစ်ဦး စကားအခြေအတင်ပြောနေသည့်အတွက် နေထွက် လာလျှင် နွားများနေပူမည်ကို စိုးသောကြောင့် အမြန်သွားကြရန် ဖခင်က တိုက်တွန်း ပြောကြားနေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ အထက်ပါ စကားဖြစ်ရပ်တွင် သတိပေး စကားအမျိုးအစား၊ ဆန္ဒကို ဖော်ထုတ်ပြသည့် စကားအမျိုးအစား၊ ရှင်းပြသည့် စကား အမျိုးအစား၊ မေးမြန်းသည့် စကားအမျိုးအစား၊ အမိန့်ပေးသည့် စကားအမျိုးအစား၊ တိုက်တွန်းသည့် စကားအမျိုးအစား စသည်ဖြင့် စုံလင်စွာ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။ စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် ပြောသူများသည် စကားအမျိုးအစားပေါင်း များစွာဖြင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့် ရှိနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

အလွန်ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း စကားပြောဆိုရာတွင် ရင်ဖွင့် စကား အမျိုးအစားများဖြင့် ပြောတတ်ကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

^၁ ခင်ခင်ထူး၊ ၂၀၀၈၊ ၂၃-၂၅။

သာကေ-

ပြောသူ (၁) ငါသည်လာဖို့တောင် အဖေတို့က ရွာက မြေကလေးတစ်ကွက် ပြေးရောင်းလိုက်ရတာပါဟယ်။ ရွာက အမေကြီးရဲ့အမွေ မြေကလေး ရောင်းမယ်ဆိုတော့ ငါတော့ ငိုတာပဲ။ တက္ကသိုလ်ကို မသွားတော့ဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ ဟုတ်တယ်လေ ဘွဲ့ရတဲ့အထိဆိုရင် ကျန်တဲ့ မြေကလေးပါ ရောင်းရမှာ။

ပြောသူ (၂) မပူစမ်းပါနဲ့ခင်ခင်ရယ်။ နင့်ကျောင်းလခအားလုံး ငါသွင်းမယ်။ နင့်တို့ အားလုံး ပိုက်ဆံမလောက်ရင်ပြော။ ငါ့လက်ကောက် တစ်ကွင်းပြီး တစ်ကွင်း ရောင်းပြီး သုံးကြမယ်။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန်ပြောစကား ဖြစ်သည်။ ပြောသူ(၁)သည် သူတို့အိမ်၏ စီးပွားရေးအဆင်မပြေခြင်းကြောင့် ကျောင်းတက်ရန် မြေကွက်ကလေး ရောင်းခဲ့ရပုံကို ဝမ်းနည်းစွာ ရင်ဖွင့်ပြောပြ နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပြောသူ(၂)ကလည်း သူငယ်ချင်းကောင်း ပီသစွာဖြင့် ပြောသူ(၁)ကို ပြန်လည်နှစ်သိမ့်အားပေးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခု အတွင်းတွင် စကားအမျိုးအစားများစွာ ပါနိုင်သည်ဆိုသော်လည်း ရင်ဖွင့်စကား ကဲ့သို့သော စကားအမျိုးအစားမျိုးသည် အလွန်ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်းများ၊ မိမိ ယုံကြည်စိတ်ချရသောသူများ၊ ယုံကြည်ရင်းနှီးသော ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ ယုံကြည် ရင်းနှီး အားကိုးရသော ဆရာသမား စသည့်သူများနှင့် ပြောဆိုရာတွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရတတ်ပါသည်။ မိမိနှင့်မရင်းနှီးသူ၊ အနည်းငယ်သာ ရင်းနှီးသူများကို မိမိဘဝ အခြေအနေကို ပြောဆိုရင်ဖွင့်မိပါက တစ်ဖက်က မိမိအား အထင်အမြင်သေးခြင်း ခံရနိုင်သောကြောင့် ရင်ဖွင့်စကားအမျိုးအစားများကို လူတိုင်းအား ပြောဆိုရန် မသင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံတွင် မည်သည့် စကား အမျိုးအစားဖြင့် ပြောဆိုသင့်သည်ကို ဆက်ဆံမှုကဏ္ဍဆိုင်ရာ နှုန်းစံကလည်း အဆုံးအဖြတ်ပေးနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် ခံစားမှုကို လှစ်ဟပြသည့် စကားအမျိုးအစား များလည်း ပါဝင်တတ်ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ ချစ်သူချင်း ပြောဆိုရာတွင် တစ်ခါ တစ်ရံ မိမိတို့၏ ရင်တွင်းခံစားမှုများကို တစ်ဖက်လူသိအောင် ပြောဆိုလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

^၁ ခင်ခင်ထူး၊ ၂၀၁၀၊ ၂၆-၂၇။

သာဓက-

ပြောသူ (၁) ကျုပ်တော့ ခင်နှောင်းကို သစ္စာမြဲဖို့သာ ပြောချင်တာပါပဲ။ ကျုပ်လုပ်ရမယ့်အလုပ် ကျုပ်သိပါရဲ့။ အချိန်ကလေးတော့ ပေးစေချင်သယ်။ ဖွဟဲ့ မဆိုကောင်း ဆိုကောင်း ကျုပ်လေ ခင်နှောင်းနဲ့ လွဲရမှာစိုးသယ်။

ပြောသူ (၂) အစ်ကိုရယ် ကျုပ်မေတ္တာကို လွယ်လွယ်ကူကူရခဲ့တာလို့များ တော် ထင်မိလို့လား။ နေ့နေ့ညည စဉ်းစားပြီးမှ ကျုပ်ချစ်ခဲ့တာ ပါတော်။ သစ္စာပျက်ဖို့များတော့ နောင်မပြောလေနဲ့ တော်ရေ။ ကျုပ်တို့နှစ်ယောက် ဖေကြီးကျော်ပွဲမှာ တွေ့ခဲ့ကြတာပါ။ နဂိုက လောကကြီးထဲ တော်ရှိမှန်းလည်း ကျုပ်မသိဘူး။ ကျုပ်ရှိမှန်းလည်း တော်မသိပါဘဲနဲ့။ ဖေကြီးကျော်က တမင် ဖူးစာဖက်ပေးခဲ့တာလို့ ကျုပ်ယုံကြည်ထားတာပါ။ ကျုပ်တို့ နှစ်ယောက်က နတ်ဖက်သဲ့ သူတွေပါတော် လူဖျက်လို့ ပျက်နိုင်ရိုးလား။ တော် လုပ်စရာ ရှိသာ ဆက်လုပ် ကျုပ် စောင့်ပါမယ် စိတ်သာချ။^၁

အထက်ပါ ပြောစကားသည် ချစ်စခင်စ ချစ်သူနှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန် ပြောစကား ဖြစ်သည်။ ဘဝ အခြေအနေချင်း မတူညီသောကြောင့် ပြောသူ(၂)၏ အသိုင်းအဝိုင်းကဖျက်၍ ဝေးရမည်ကို စိုးထိတ်နေသောကြောင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သစ္စာရှိရန် အပြန်အလှန် ပြောဆိုနေသော စကားဖြစ်သည်။ ဤစကားဖြစ်ရပ်တွင် ဝေးရမည့်အရေးကိုတွေး၍ စိုးထိတ်နေသည့် ခံစားမှုပြစကားအမျိုးအစား၊ မိမိအား အချိန်ပေးရန် တောင်းဆိုနေသည့် စကားအမျိုးအစား၊ နှစ်သိမ့်သည့် စကား အမျိုးအစား၊ ကတိပေးသည့် စကားအမျိုးအစား စသည့် စကားအမျိုးအစားများ ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤစကားဖြစ်ရပ်တွင် ဘဝအခြေအနေကွာခြားသည့် ချစ်သူနှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန်ပြောစကား ဖြစ်သောကြောင့် ပြောသူနှစ်ဦး၏ ခံစားချက် များကို လှစ်ဟပြနေသည့် စကားအမျိုးအစားများ တွေ့ရသောကြောင့် ကြားရသူအဖို့ ကရုဏာသက်မိစေသည့် ခံစားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ပြောသူတို့ အပြန်အလှန်ပြောဆိုနေသော စကားအမျိုးအစားများသည် ပြောသူတို့၏ ခံစားမှု များကို လှစ်ဟပြနိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း ပြောသူနှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန်ပြောစကားများတွင် စကားအမျိုးအစားပေါင်းများစွာ ပါဝင်နေတတ်သည်။ စကားအမျိုးအစားများသည်

^၁ ခင်ခင်ထူး၊ ၂၀၀၈၊ ၁၉၂။

ပြောသူတို့၏ဘဝအခြေအနေ၊ ခံစားမှုများစသည်တို့ကိုလည်း လှစ်ဟပြနိုင်သောကြောင့် တစ်ဖက်လူမှ မိမိ၏ဘဝတစ်စိတ်တစ်ဒေသကို သိရှိသွားစေနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိသောသူများနှင့် ပြောဆိုရာတွင်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမှု နည်းသောသူများနှင့် ပြောဆိုရာတွင်လည်းကောင်း ခံစားမှုပြ စကားအမျိုးအစား၊ ရင်ဖွင့်မှုပြ စကားအမျိုးအစားများဖြင့် ပြောဆိုမိပါက တစ်ဖက်လူက နားမထောင် လိုသည့်အခါ စိတ်ကသိကအောက်ဖြစ်ရခြင်း၊ မိမိနှင့်ဆက်ဆံရေး အဆင်မပြေဖြစ် သည့်အခါတွင် မိမိအကြောင်းကို အခြားသူများအား ပြန်လည်ပြောပြသည့်အခါတွင် မလိုလားအပ်ဘဲ သိက္ခာကျနိုင်ခြင်း၊ အထင်အမြင်သေးခံရနိုင်ခြင်း စသည့် ဆိုးကျိုး များကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို ကျော်လွန်၍ ပြောဆိုမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း မည်သည့်ကိစ္စတွင်မဆို အဆိုးရှိသကဲ့သို့ အကောင်းလည်း ရှိတတ်သည့် ထုံးစံအရ ရင်ဖွင့်စကားအမျိုးအစားများဖြင့် ပြောဆိုမိခြင်းကြောင့် အခြားသူများက မိမိဘဝကို သိမြင်ကာ စာနာသနားမှုဖြင့် ကူညီမစခံရခြင်း၊ မိမိခံစား နေရသည့် ခံစားချက်များကို လှစ်ဟပြခွင့်ရသောကြောင့် ခံစားမှုများ အနည်းငယ် ပြေလျော့သွားခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ပေးမှုကြောင့် အားတက်လာခြင်း စသည့် ကောင်းကျိုး များကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ထို့ပြင် တောင်းပန်မှုပြ စကားအမျိုးအစား များကြောင့် ဆက်ဆံရေး ပြန်အဆင်ပြေစေခြင်း၊ ဂုဏ်ပြုဆုတောင်း၊ မေတ္တာပို့စကား အမျိုးအစားများကြောင့် တစ်ဖက်လူကို ဝမ်းမြောက်သွားစေခြင်း၊ ဖြေရှင်းပြ စကား အမျိုးအစားများကြောင့် မိမိအပေါ် အထင်လွဲနေမှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ မြန်မာစကားရှိ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် မည်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားမျိုး၊ မည်သည့်ဆက်ဆံရေးမျိုးတွင် မည်သည့် ဘာသာစကားမျိုးဖြင့် ပြောဆိုရမည် ဟူသည့် အချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို လေ့လာဖော်ထုတ် ရာတွင် စကားအမျိုးအစားသည်လည်း ကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နေကြောင်း လေ့လာ တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

၂။ ၃။ စကားပိုပြောခွင့်

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် အပြန်အလှန်စကားပြောရာ၌ မည်သူက စကားပို ပြောခွင့်ရှိသည်။ မည်သူက စကားပိုပြောခွင့်မရှိ ဟူသော သတ်မှတ်ထားချက်များ

ရှိပါသည်။ စကားဝိုင်းတစ်ခုတွင် ပြောဆိုနေသူများသည် ခေါက်ချိုးညီ လူမှုဆက်ဆံရေး အနေအထားရှိနေသောသူများ ဖြစ်ပါက အလှည့်ယူခြင်းဖြင့် ပြောဆိုကြသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အာဝဇ္ဇန်းရွှင်သောသူက စကားဝိုင်းကို ဦးဆောင် သွားပြီး အခြားသူများက နောက်မှအလိုက်သင့် လိုက်ပါသွားတတ်ခြင်းမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ သင်တန်းခန်းမများတွင် ဝိုင်းဖွဲ့ကာ မေးခွန်းမေးခြင်း၊ ဖြေကြားခြင်းများ ပြုလုပ်သည့်အခါမျိုးတွင်မူ အလှည့်ယူခြင်း^၁ ဖြင့် ပြောဆိုကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိ ပါသည်။

သို့သော် ခေါက်ချိုးမညီ လူမှုဆက်ဆံရေးတွင်မူ စကားဝိုင်းတစ်ခုအား ဩဇာ ကြီးသူ၊ အာဏာရှိသူ၊ ခေါင်းဆောင် စသည့်သူတို့က ဦးဆောင်ထားတတ်ကြပါသည်။ စာပေဟောပြောပွဲများ၊ တရားပွဲများ၊ စာသင်ခန်းများ၊ အစည်းအဝေးပွဲများ စသည် တို့တွင် ဟောပြောသူ၊ တရားပြသူ၊ စာသင်ပေးသူ၊ အကြီးအကဲတစ်ဦးဦး စသူတို့က စကားပိုပြောခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ စာတမ်းဖတ်ပွဲများတွင်လည်း စာတမ်းရှင်သည် စာတမ်းဖတ်နေစဉ် စကားပိုပြောခွင့်ရသူ ဖြစ်သည်။ ကျန်သူများသည် နာသူများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ မင်္ဂလာဆောင် အခမ်းအနားများတွင် ဘိသိက်သွန်းသူ များသည် စကားပိုပြောခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း များတွင် ဖြေဆိုသူက စကားပိုပြောခွင့်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မည်သည့် နေရာတွင် မည်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးက စကားပိုပြောခွင့်ရှိသည်ဟူသည့် အချက်ကို အများသဘောတူ သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

မိဘနှင့်သားသမီးတို့၏ အပြန်အလှန် ပြောဆိုရာတွင် အလှည့်ယူသည့်ပုံစံဖြင့် ပြောဆိုခြင်းလည်း ရှိနိုင်သကဲ့သို့ ဖခင် (သို့) မိခင် ကဲ့သို့သော မိသားစုတွင် ဩဇာ လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းရှိသူက ပိုပြောခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်သည်။ ထို့ပြင် မိသားစုစကားဝိုင်းတွင် ဝါစဉ်ကြီးငယ် သတ်မှတ်ထားမှု ရှိသော်လည်း ထိုစကားဝိုင်းအတွင်း ပြောဆိုနေသည့် အကြောင်းအရာပေါ်မူတည်၍ ဗဟုသုတပိုရှိသူက စကားဝိုင်းတွင် စကားပိုပြောခွင့်ရနေခြင်း မျိုးလည်း ရှိတတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ မိသားစုစကားဝိုင်းတွင် မိဘများက သားသမီး များအား ဆုံးမနေခြင်းဖြစ်ပါက စကားပိုပြောခွင့်သည် မိဘထံတွင် ရှိနေပါသည်။

သာဓက-

ဖခင် တက္ကသိုလ်ဆိုတာ တက္ကနဲ့သီလကို ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ ပါဠိစကား
သမီးရဲ့။ တက္က ဆိုတာ ကြံစည်ခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းကို

^၁ turn-taking

ဆိုလိုတယ်။ သီလ ဆိုတာ အကျင့်သိက္ခာ၊ သုံးသပ်မှု၊ ဝေဖန်မှု ဆိုတဲ့ အလေ့အကျင့်တွေကို ပွားများခြင်းရယ်လို့ အနက်အဓိပ္ပါယ် ရတယ်။ ဒါကြောင့် တက္ကသိုလ်မှာ ပညာသွားသင်တယ်ဆိုတာ ဆရာ အာစရိယက သင်ကြားပြသလိုက်တာနဲ့တင် ပြီးပြည့်စုံပြီလို့ မယူဆရဘူး။ သမီးကိုယ်တိုင်လည်း ပညာကို ဉာဏ်နဲ့ထပ်ပြီး ဝေဖန်တတ်ရမယ်၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်ရမယ် သည်လိုပြောတာ။ ကိုင်း . . . စောစောအိပ် မနက်စောစော ထနိုင်အောင်။

သမီး သမီး မေမေတို့နဲ့ မခွဲချင်ဘူး မေမေရယ်။

မိခင် မေမေငိုတာ တစ်မျိုးပါ သမီးရယ်။ သမီးက ငယ်သေးတော့ သမီး နေရမယ့် ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ အဆင်မပြေပါ့မလား ဆိုတဲ့စိတ်နဲ့ပါ။ မခွဲနိုင်လို့ မဟုတ်ဘူး။ လူ့ဘဝဆိုတာ ခွဲခွာဖို့ရောက်လာကြတာ သမီးရဲ့။ တခြား ဘာအကြောင်းမှမရှိဘူး။ လူတွေက ဆုံစည်းဖို့ ရောက်လာကြတယ် ထင်တတ်ကြတယ်။ တကယ်ကျတော့ ခွဲခွာ ဖို့ပါ။ သမီးဘဝမှာ ခွဲခွာရတာတွေ အများကြီး ကြုံရဦးမှာပါလေ။ အဲသည်အခါမှာ သမီး ခံနိုင်ရည်ရှိဖို့ပဲ လိုတယ်။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် မိသားစု(၃)ဦး၏ အပြန်အလှန် ပြောစကား ဖြစ်သည်။ သမီးဖြစ်သူသည် မန္တလေးဒေသကောလိပ်သို့ တက်ခွင့်ရသောကြောင့် မိဘများနှင့်ခွဲ၍သွားရမည်ကို မခွဲလိုကြောင်းပြောခြင်းကို မိဘနှစ်ပါးက ဖျောင်းဖျ ဆုံးမနေခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လူ့ဘောင်တွင် မိဘသည် ဆုံးမပိုင်ခွင့်ရှိပြီး သားသမီး ကလည်း နာယူရမည့် ဝတ္တရားရှိသည်ဟူသည့် ဓလေ့ထုံးစံကို အများသဘောတူ နားလည်လက်ခံထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်း အစဉ် အလာအရ မိဘနှင့်သားသမီးဆက်ဆံရေးတွင် မိဘဖြစ်သူသည် စကားပိုပြောခွင့် ရှိနေသည်။ အပြန်အလှန်ပြောဆိုနေသော မိသားစုစကားပိုင်းတစ်ခုသည် သားသမီးအား ဆုံးမလမ်းညွှန်မှု ပေးလိုသောကြောင့် ပြောဆိုနေသည့် စကားပိုင်းမျိုးဖြစ်နေပါက မိဘ ဖြစ်သူသည် စကားပိုပြောခွင့် ပို၍ရှိနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း၌ အထက်လူကြီးနှင့် လက်အောက်ငယ်သားတို့တွင် အထက်လူကြီးသည် စကားပိုပြောပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် လုပ်ငန်းခွင် အတွင်း၌ အထက်လူကြီးအား လက်အောက်ငယ်သားသည် ပြန်၍ပြောဆိုပိုင်ခွင့်

^၁ ခင်ခင်ထူး။ ၂၀၁၀၊ ၁၂-၁၃။

မရှိပေ။ အထူးသဖြင့် အထက်လူကြီး ဒေါသထွက်နေသော အချိန်မျိုးတွင် ပြန်မပြောမိအောင် ပို၍ဆင်ခြင်သင့်ပါသည်။

သာဓက-

ပြောသူ (၁) ဟေ့ကောင် ငါပြောတာမကြားဘူးလား၊ အဲ့ဒီကောင်ကို သွားခေါ်စမ်းပါ။ ငါက ခေါ်တယ်လို့။ အခုလာခဲ့။ လူပါးဝတဲ့ကောင် တွယ်ပစ်လိုက်အုန်းမယ်။ မှတ်လောက်သားလောက် တီးပစ်လိုက်အုန်းမယ်။ မင်းတို့လည်း သတိထားကြ။ အဲ့ဒီကောင် မကြာခင်ပြုတ်တော့မယ်။ မင်းတို့လည်း အဲ့ဒီကောင်လို ပြုတ်ချင်ရင် အဲ့ဒီလိုလုပ်ကြ။ ဘာရမလဲ။ ငါကွ မင်းတို့ ငါ့အကြောင်း သိတယ် မဟုတ်လား။

ပြောသူ (၂) ဆရာ- သူ့မှာ ဘာအပြစ်ရှိလို့လဲ။ သူ့အလုပ်ကို သေသေချာချာ လုပ်တာဘဲ။

ပြောသူ (၁) ဘာကွ၊ အပြစ်မရှိဘူး၊ ဟုတ်လား။ ငါမကျေနပ်တာဟာ သူ့အတွက် အပြစ်ပေါ့ကွ။ နားမလည်ဘူးလား။ မင်းအခု ထွက်သွား မင်းပါ ဒီအထဲ ပါသွားမယ်။ နားလည်လား။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခုမှ အထက်လူကြီးနှင့် လက်အောက်ငယ်သားတို့၏ အပြန်အလှန်ပြောစကား ဖြစ်သည်။ ပြောသူ(၂)သည် ဒေါသထွက်ကာ စိတ်ဆိုးနေသော ပြောသူ(၁)ဖြစ်သည့် အထက်လူကြီးအား ပြန်ပြောမိသောကြောင့် အော်ငေါက်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် လက်အောက်ငယ်သားတစ်ဦးသည် မိမိ၏အထက်လူကြီးကို ပြန်လည်၍ ပြောခွင့်မရှိသည်ကို ပြန်လည်ပြောမိလျှင် ထိုကဲ့သို့ ဆူငေါက်ခံရတတ်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် ပါဝင်သော စကားပိုပြောခွင့်ဟူသည့် ကဏ္ဍတစ်ရပ်ကို ချိုးဖောက်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သက်ရောက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် ပြောသူနှစ်ဦးသည် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ချင်း ဖြစ်နေသော်လည်း ပြောသူတစ်ဦးက အခြားတစ်ဦးအား သူသိလိုသည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုအား မေးမြန်းသည့်အခါမျိုးတွင် ပြန်လည်ဖြေဆိုသူသည် ထိုမေးခွန်း၏ အဖြေအား ပိုင်နိုင်စွာ သိသူဖြစ်ပါက ထိုစကားပိုင်းအတွင်း၌ စကားပိုပြောခွင့် ရတတ်သည့် အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိတတ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

^၁ မြသန်းစံ၊ ၁၉၉၉၊ ဇူလိုင်၊ ၈။

သာကေ-

ပြောသူ (၁) အခု သာသနာသက္ကရာဇ် ဘယ်လောက်ရောက်နေပြီလဲဟင်

ပြောသူ (၂) ပြက္ခဒိန်မှာ ပါတယ်လေ ဦး။

ပြောသူ (၁) ဒီပြက္ခဒိန်မှာ မပါလို့လေ

ပြောသူ (၂) ဪ ဟုတ်လား။ အဲဒါ တွက်နည်းရှိတယ် ဦး။ အင်္ဂလိပ် သက္ကရာဇ် သိပြီး မြန်မာသက္ကရာဇ် လိုချင်ရင် ၆၃၈ နှုတ်ပေး ရသလိုပဲ မြန်မာသက္ကရာဇ်ကိုသိရင် သာသနာသက္ကရာဇ်ကိုလည်း တွက်ထုတ်ယူလို့ ရတယ်လေ။

ပြောသူ (၁) ဟုတ်လား။ ဦးကို အဲ့တွက်နည်းလေး သိရင် ပြောပြပေးပါလား။

ပြောသူ (၂) ဟုတ်ကဲ့။ ရပါတယ် ဦး။ မြန်မာသက္ကရာဇ်သိရင် သာသနာ သက္ကရာဇ်ကို တွက်ယူလို့ ရပါတယ်။ မြန်မာသက္ကရာဇ်ကို ၁၁၈၂ ပေါင်းလိုက်ရင် သာသနာသက္ကရာဇ်ရပြီ ဦး။ အင်း . . ဒီနှစ်က ၁၃၇၃ ဆိုတော့ ၁၁၈၂ ပေါင်းရင် သာသနာ သက္ကရာဇ်က အခုဆိုရင် ၂၅၅၅ နှစ် ရှိပြီ ဦး။

ပြောသူ (၁) ဟုတ်လား။ ဒါနဲ့ မြန်မာသက္ကရာဇ်ထဲ ဘာလို့ ၁၁၈၂ ပေါင်းရ တာလဲ

ပြောသူ (၂) အော် . . . ဟုတ်ကဲ့။ မြန်မာရာဇဝင်မှာ သက္ကရာဇ်ဖြိုမင်း (၆)ပါး ရှိပါတယ်။ ဒွတ္တပေါင်မင်းဆက်ရဲ့ (၂၅)ဆက်မြောက် မင်းဆက်လက်ထက်မှာ ၆၂၄ ကို ၂ ကြွင်းထားပြီး ဖြိုခဲ့သလို ပုပ္ပါးစောရဟန်းမင်း လက်ထက်မှာလည်း သာသနာသက္ကရာဇ် ၅၆၂ ကို ၂ ကြွင်းထားပြီး ဖြိုခဲ့တယ်လေ။ ၆၂၂ နဲ့ ၅၆၀ ကို ပေါင်းလိုက်ရင် ၁၁၈၂ ရတယ်လေ။ အဲဒါကြောင့်မို့ အခုလက်ရှိ သာသနာသက္ကရာဇ်ကိုလိုချင်ရင် ဖြိုခဲ့တဲ့ သက္ကရာဇ်(၂)ခုကို ပေါင်းပြီး ရလာတဲ့ ၁၁၈၂ နဲ့ မြန်မာသက္ကရာဇ်ကို ပေါင်းပေး ရတာပါ ဦး။

အထက်ပါပြောစကားသည် စာကြည့်တိုက်တစ်ခုအတွင်း၌ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် နှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန် ပြောစကားများ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ချင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း ပြောသူနှစ်ဦးတွင် အခွင့်အရေးများသည်လည်း တန်းတူ

ရှိနေပါသည်။ ပြောသူ(၁)သည် ပြောသူ(၂)ထက် အသက်အရွယ်အားဖြင့် ကြီးသူ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း အထက်ပါ စကားဝိုင်းတွင်မူ ပြောသူ (၂)သည် ပြောသူ(၁) မေးမြန်းသည့် မေးခွန်း၏အဖြေကို သိသူဖြစ်သောကြောင့် အခွင့်အရေးတန်းတူ ဖြစ်နေသော်လည်း ထိုစကားဝိုင်းအား ဦးဆောင်ခွင့်ရကာ စကားပိုပြောခွင့် ရသွားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုအတွင်း တစ်ဦးတစ်ယောက်က စကားပိုပြောခွင့်ရခြင်းသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဂုဏ်ဂုဏ်၊ ဝယ်ဝယ်မှုနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ပြောသူ၏အာဝဇ္ဇန်းရွှင်မှု၊ ပြောသူ၏ဗဟုသုတကြွယ်ဝမှု၊ ပြောသည့်အကြောင်းအရာ စသည်တို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် စကားပို ပြောခွင့်ရှိခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှသာ သင့်လျော်မှုရှိသည့် နှုန်းစံ တစ်ရပ် ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာဆောင်ကဲ့သို့သော အခမ်းအနားမျိုးတွင် မင်္ဂလာစကားပြောရသူသည် စကားပိုပြောခွင့် ရှိပါသည်။ ထိုသို့ စကားပိုပြောခွင့်ရနေခြင်းမှာ ထိုသူသည် ထိုနေရာ၊ ထိုစကားဖြစ်ရပ်အတွင်း၌ ထိုသို့ပြောရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ပြောပိုင်ခွင့်ရှိသူ ဖြစ်နေခြင်း ကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မင်္ဂလာဆောင်ဟုပြောရာတွင် ဟိုတယ်များ၌ ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ကျင်းပသော မင်္ဂလာအခမ်းအနားများမှစ၍ တောအရပ်ဒေသ၌ ကျင်းပသည့် သာမန် မင်္ဂလာအခမ်းအနားများအထိ အကျုံးဝင်ပါသည်။

သာဓက-

ပြောသူ (၁) ကိုင်း သည်ကနေတော့ မင်္ဂလာရှိပြီပေါ့ဗျာ။ ဟောသည် ကျုပ်တူမများ ဖြစ်တဲ့ မဒွေးမြတို့ မဒွေးပတို့ မဒွေးခတို့ဆိုတာ ကျုပ်တို့ မိတ်ဆွေများရဲ့ သမီးတွေကိုး။ ကျုပ်သားသမီးတွေ လို့လည်း ပြောနိုင်ပါရဲ့။ အခု မဒွေးလှက မွေးတဲ့သမီး မဒန်းပွင့် အိမ်ထောင်စုံဖက်တဲ့ပွဲမှာ ကျုပ်ပါရပြန်ပြီ။ ရပ်သူ ရွာသားချင်းဆိုပေသိ မောင်ပုညရဲ့ဆရာက သစ်တောဝန်ထောက်မင်း ဆိုတော့ လူကြီးလူကောင်းများက ကမကထပြုတဲ့ မင်္ဂလာ ပါဗျာ။ ရန်ကုန်မြို့က သစ်တောကုမ္ပဏီ စာရင်းစစ်ဆရာမ ဒေါ်ခင်စောမူကလည်း ပါလေတော့ ပိုလို့တောင် ခိုင်လုံရပါပြီ။ ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်များနဲ့တကွ တရားဝင်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီးတဲ့ အပြင် ရပ်ရွာလူကြီးမိဘများရှေ့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးတမ်းနဲ့အညီ ဖြစ်အောင် ကနေ့ ဘကြီးတို့ စီမံရတာပါ။ အထူးတလည် ပြောစရာ မရှိပါဘူး။ ကိုင်း . . . ရှောက်ပင်တောက ဒေါ်ကြီး

တော်သူ ဒေါ်ဒွေးမြနဲ့တကွ ဒန်းပွင့်အဒေါ်များ ရှေ့ကိုလာပါ။
မောင်ပုညအမေလည်း လာပါ။ မောင်ပုညနဲ့ ဒန်းပွင့်က ရီရီ
သေသေ ကန်တော့ကြကွယ့်။

ပြောသူ (၂) အကန်တော့ခံတာ နေပါဦး ဘကြီးခိုးရဲ့။ ကျုပ်တို့က
လူငယ်ချင်း ကွယ်ရာမှာတွေ့ကြ။ ကွယ်ရာမှာ ဖြစ်ချင်တိုင်း
ဖြစ်ကြတဲ့ဟာကို ဆွေမရှိ မျိုးမရှိတွေလို ငကန်းဖြစ်ဖြစ်၊ ငစွေ
ဖြစ်ဖြစ် လက်ခံတာမျိုး အဖြစ်မခံနိုင်ဘူး။ ကျုပ်တို့တူမကို
ကျုပ်တို့က သမုန်းကျင်းက ဆရာမကြီးကို အပ်ထားတာ။
ဆရာမကြီး မသိဘဲ ကျုပ်တို့ ဘာမှ လုပ်ဝံ့ပေါင်တော်။
ဆရာမကြီး ခွင့်ပြုမှ ဖြစ်မှာပဲ။

ပြောသူ (၁) ကိုင်းပါလေ သည်စကားတွေ ပြောရမယ့်အချိန်လည်း မဟုတ်
တော့ပါဘူး။ ကာယကံရှင်များက အရွယ်ရောက်ကြပြီဖြစ်လို့
နှစ်ဦးသဘောတူတာနဲ့ အရာမြောက်ကြပါတယ်။ နင်တို့လည်း
မလိုဘူး။ ငါတို့လည်း မလိုဘူး။ သမုန်းကျင်းက ဆေးကုစားတဲ့
မိန်းမ သာတောင် မလိုသေးတယ်။ ငါတို့မများက သည်ပွဲမှာ
ဘာဖြစ်ချင်တုံး။ ဘကြီး စီစဉ်ပေးမှာပေါ့။ တို့လည်း ပြန်ကြ
ရဦးမှာ သည်ပွဲက ပြီးနေပြီ။ ဘိသိက်ဆရာ မလိုပေါင်ဗျာ။
ခရသင်း မလိုပေါင်ဗျာ။^၁

အထက်ပါပြောစကားသည် မောင်ပုညနှင့်ဒန်းပွင့်တို့၏ မင်္ဂလာအခမ်းအနားတွင်
မင်္ဂလာစကားပြောသူနှင့် ဒန်းပွင့်အဒေါ်ဖြစ်သူတို့၏ အပြန်အလှန် ပြောစကား
ဖြစ်သည်။ နောက်ခံဝန်းကျင်မှာ မင်္ဂလာအခမ်းအနားကျင်းပရာအိမ်တွင် ဖြစ်ပြီး ရွာသူ
ရွာသား အများအပြားလည်း ရှိနေသည်။ မင်္ဂလာစကားပြောကြားသည့် ပြောသူ(၁)
သည် အသက်အရွယ်အားဖြင့် ကြီးသူဖြစ်ခြင်း၊ ဒန်းပွင့်အဒေါ်တို့နှင့်လည်း ယခင်
ကပင် ခင်မင်ရင်း ရှိနေခြင်း၊ ကြီးသူကို ရိုသေတတ်သည့် တောသူ တောင်သားများ
ဖြစ်ခြင်း စသည့် အချက်များအပြင် ယခုအခမ်းအနားတွင် တတ်သိနားလည်သူအဖြစ်
အများက လက်ခံကာ ယင်းပွဲတွင် နေရာပေးထားခြင်းကြောင့် စကားပိုပြောခွင့်
ရှိနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို လေ့လာ
ကြည့်လျှင် ဝယဝုဓိရှိသူ ဖြစ်ခြင်း၊ ပြောပိုင်ခွင့်ရှိသူအဖြစ် အများသဘောတူလက်ခံကာ

^၁ ခင်ခင်ထူး၊ ၂၀၁၀၊ ၄၄၀-၄၄၂။

ခွင့်ပြုထားသူဖြစ်ခြင်း စသည့် အချက်များကြောင့် စကားပိုပြောခွင့်ရှိခြင်း ဟူသည့် နှုန်းစံတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာတမ်းဖတ်ပွဲများတွင် သဘာပတိသည်လည်းကောင်း၊ စာတမ်းရှင်သည်လည်းကောင်း၊ တရားပွဲများတွင် တရားဟောဆရာသည်လည်းကောင်း၊ စာသင်ကြားခြင်းကဲ့သို့သော ကိစ္စများတွင် သင်ကြားသူ ဆရာသည်လည်းကောင်း၊ အစည်းအဝေးခန်းမများတွင် ခေါင်းဆောင်သည်လည်းကောင်း၊ ဆုပေးပွဲ၊ ဖွင့်ပွဲ ကဲ့သို့သော အခမ်းအနားများတွင် အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် တာဝန်ယူထားသူသည် လည်းကောင်း၊ အခမ်းအနားများတွင် အဖွင့်စကားပြောသူ၊ မိန့်ခွန်းပြောသူများသည် လည်းကောင်း ထိုအခမ်းအနားများ ကျင်းပနေချိန်တွင် စကားပို ပြောခွင့်ရှိနေသူများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းများတွင်လည်း ဖြေဆိုသူသည် စကားပိုပြောခွင့်ရှိသူများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

သို့ဖြစ်၍ အခမ်းအနားများတွင် အများသဘောတူတာဝန်ပေးထားခြင်းခံရသည့် သူများသည် စကားပိုပြောခွင့်ဟူသည့် နှုန်းစံတစ်ရပ် အလိုလိုရှိနေသူများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မြန်မာဘာသာစကားတွင် တွေ့ရသော ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားအမျိုးအစား၊ စကားပိုပြောခွင့်တို့ သည်လည်း အရေးပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် စကားအသုံးအနှုန်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါ သည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြောသူတစ်ဦးက သုံးနှုန်းလိုက်သော အသုံးအနှုန်းသည် အခြားသူ တစ်ဦးအတွက် စိတ်အနှောက်အယှက် ဖြစ်သွားစေသည့် အသုံးအနှုန်းဖြစ်သွားလျှင် ထိုသူနှစ်ဦးကြားတွင် ဆက်ဆံရေး အဆင်မပြေဖြစ်ခြင်း၊ မိတ်ပျက်ရခြင်း စသည့် လူမှုရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေဖြစ်မှုများ ကြုံရတတ်သည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိ ရပါသည်။ ထို့အပြင် ပတ်ဝန်းကျင်၏ ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ခြင်း ခံရတတ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုလိုက်၍ စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရွေးချယ်၍ မသုံးနှုန်းမိလျှင် လူမှု ဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေဖြစ်တတ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် စကားပြောဆိုရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်းရွေးချယ်ခြင်းသည်လည်း များစွာ အရေးပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ထို့ပြင် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် ပြောသူ၊ နာသူတို့၏ ဆက်ဆံရေး အခြေအနေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားတို့ပေါ် မူတည်၍ စကားအမျိုးအစားများ ကွဲပြားမှုရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် မည်သည့်နေရာတွင် မည်သူအား မည်သည့်စကား အမျိုးအစားဖြင့် ပြောဆိုရမည်ဟူသည့် ကြိုတင် သတ်မှတ်ချက်မျိုး မရှိပေ။ နောက်ခံအခြေအနေနှင့် ဆက်ဆံမှုကဏ္ဍကိုလိုက်၍ ပြောဆိုသည့် အကြောင်းအရာနှင့်တကွ စကားအမျိုးအစားများ ကွဲပြားသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ စကားပြောဆိုရာတွင် အစီအစဉ်မကျဘဲ ပြောချင်ရာပြော၍ မရပေ။ ပြောသည့်အကြောင်းအရာပေါ် မူတည်၍ စကားအမျိုးအစားကိုလည်း ရွေးချယ်သုံးနှုန်းမှ သာလျှင် ဆီလျော်မှုရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် စကားအမျိုးအစားရွေးချယ်မှုကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် ဆက်ဆံမှုကဏ္ဍကိုလိုက်၍ လည်းကောင်း၊ နောက်ခံဝန်းကျင်ကိုလိုက်၍ လည်းကောင်း၊ မည်သူက စကားပိုပြောခွင့် ရှိသည်။ မည်သူက ပိုပြောခွင့်မရှိ ဟူသည့် သတ်မှတ်ချက် ရှိပါသည်။ ခေါက်ချိုးမညီလူမှု ဆက်ဆံရေးတွင် ဂုဏ်ဝုခို၊ ဝယဝုခိုအားဖြင့် ကြီးမြင့်သူများက စကားပိုပြောခွင့် ရှိတတ်ကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ခေါက်ချိုးမညီလူမှုဆက်ဆံရေးတွင်မူ မည်သူက စကားပိုပြောခွင့်ရှိသည်ဟူသော သတ်မှတ်ချက်မျိုး မရှိပေ။ သို့သော်လည်း စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် ပြောသူတစ်ဦးက ပြောဆိုသည့် အကြောင်းအရာအပေါ်တွင် ပိုင်နိုင်စွာ ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၊ အာဝဇ္ဇန်းရွှင်ခြင်း စသည့်အချက်များအရ စကားပိုပြောခွင့် ရှိသည့် အနေအထားသို့လည်း ရောက်ရှိတတ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ခေါက်ချိုးမညီလူမှုဆက်ဆံရေးတွင် ထိုသို့ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် ပါဝင်သော စကားပိုပြောခွင့်ရှိခြင်းတို့ကို သွေဖည်ကာ ပြောမိလျှင် လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေဖြစ်တတ်သည့် သဘောကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံတွင် စကားပိုပြောခွင့်ရှိခြင်းကဏ္ဍသည်လည်း အရေးပါကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာဘာသာစကားရှိ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနှုန်းစံကို လေ့လာဖော်ထုတ်ရာတွင် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လက်ခံကျင့်သုံးနေသည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများအရ လေ့လာဖော်ထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းများသည် မြန်မာ လူမျိုးတို့၏ အတွေးအခေါ်များပေါ်တွင် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဂါရဝ၊ နိဝါတတရားများအပေါ်တွင် အခြေခံနေသည်ကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာဘာသာစကားတွင် တွေ့ရသော ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို လေ့လာ ဖော်ထုတ်ရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားအမျိုးအစား၊ စကားပုံပြောခွင့်ရှိခြင်း စသည့် ကဏ္ဍများကိုလည်း ထည့်သွင်းလေ့လာသင့်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စကား ဖြစ်ရပ် တစ်ခုအတွင်း ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို ခေါက်ချိုးညီလူမှုဆက်ဆံရေး နှင့် ခေါက်ချိုးမညီလူမှုဆက်ဆံရေးတို့ကလည်း ထိန်းချုပ်ထားသည်ကိုလည်း လေ့လာ တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားကို ပြောဆိုသည့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို လိုက်နာ၍ ပြောဆိုသည့်အခါတွင် လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင် အဆင်ပြေမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံကို သွေဖည်၍ ပြောဆိုမိလျှင် လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အဆင်မပြေဖြစ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရတတ်ကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာဘာသာစကား ပြောဆိုရာတွင် ပြောဆိုပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ နှုန်းစံသည် လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် လွန်စွာ အရေးပါသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

- ကိုလေး၊ (၂၀၀၈) ။ လူမှုဘာသာဗေဒဝေါဟာရများအဖွင့်။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- ခင်ခင်ထူး၊ (၂၀၀၈) ။ ဝတ်လဲတော်ရွှေပုဆိုး တန်းထိုးလိုကြိုမယ်။ (ဒု-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာအုပ်တိုက်။
- ခင်ခင်ထူး၊ (၂၀၁၀) ။ ပန်းကြာဝတ်မှုန်။ (ဒု-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ဇင်ရတနာစောစောပေ။
- ခင်ခင်ထူး၊ (၂၀၁၁) ။ ဓမည်းကြိုး။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာအုပ်တိုက်။
- ချစ်၊ ဒေါက်တာ ။ (၂၀၀၈) ။ လူမှုဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများ။ ရန်ကုန်၊ ဇင်ရတနာစောစောပေ။

စိုးမင်းဦး။ (၂၀၁၁) ။ လူမှုဗေဒ (သို့မဟုတ်) လူ့အဖွဲ့အစည်းကို လေ့လာခြင်း။ ရန်ကုန်၊ သင်းစာပေ။

ဇော်ဝင်း၊ ဦး(ပုံနှိပ်သူ)။ (၁၉၆၈)။ သင်္ဂဓာတုကားပုံပေါင်းချုပ် (ဒု-ကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

မောင်မောင်၊ ဒေါက်တာ (တရားသူကြီးချုပ်)။ (၁၉၆၈)။ နိုင်ငံတော်လုပ်ကြံမှု (ပြည်ထောင်စုနှင့် ဦးစော)။ ရန်ကုန်။ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။

ယဉ်ကျေးမှုအသိလိမ္မာနီတိမာလာဆုံးမစာ။ (၂၀၁၀)။ ရန်ကုန်။ စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်တိုက်။

အောင်မြင်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာန။

အောင်မြင်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၅)။ လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရား။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။

အောင်မြင်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၇)။ မြန်မာဘာသာစကားရှိ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ နှုန်းစံ။ သတ္တမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့စာတမ်း။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Hogan, M.O. (2005). *Dictionary of Sociology*. New Delhi: Academic (India) Publishers.

အင်တာနက်အကိုးအကား

Peter L. Patrick. *Standard Language & Prescription*. Retrieved January 6, 2014, from <http://orb.essex.ac.uk/lg/lg232/Standards.html>.

Wikipedia.(2013). *Norm or NORM*. Retrieved January 6, 2014, from <http://en.wikipedia.org/wiki/Norm>.

စာသားကိုးကားစာနယ်ဇင်းများ

မြသန်းစံ။ (၁၉၉၇၊ ဇူလိုင်လ၊ ၈ရက်)။ လွတ်လပ်သူအဖြစ် ခံယူလိုခြင်း။ *ပေါ်ဖြူလာဂျာနယ်၊ အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၂)၊ ၈*။